

14.07.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2553
Toplantı Tarihi/Sayısı : 25.06.2025/244
Karar Numarası : 2025/399
Başvuran : S.N.D.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Muhatap Adres : -

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; 35 yaşından küçük olan başvuranın sınavsız ikinci üniversite programı kapsamında çocuk gelişimi lisans bölümüne başvuru yapamaması sebebiyle yaş temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. İstanbul Üniversitesi sınavsız ikinci üniversite programı kapsamında “*çocuk gelişimi*” bölümüne başvuru yapmak istediğini ancak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığının 5/6/2024 tarihli toplantısında alınan karar gereğince yalnızca 35 yaş ve üzeri kişilerin bu bölüme başvuru yapabileceğini öğrendiğini,

b. Anılan toplantıya ait karar örneğini ... başvuru numarası ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde talep ettiğini ve tarafına 9/9/2024 tarihinde cevap verildiğini, bunun üzerine yine CİMER üzerinden söz konusu 5/6/2024 tarihli kararın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiğini, bu sebeple 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 17’nci maddesi uyarınca; sınavsız 2. üniversite kapsamındaki sair bölümlere getirilen 35 yaş ve üzeri olma şartının kaldırılmasını ve ayrımcılık yasağına aykırı olan bu hususun düzeltilmesini, aksi halde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru yapacağını belirttiğini,

c. YÖK tarafından kendisine verilen cevabın ret veya kabul içermediğini, bu sebeple Kurumumuza başvuru yaptığını ve YÖK’ün yaş temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap YÖK Başkanlığı tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. 10/5/2012 tarihli YÖK kararı uyarınca, yükseköğretim kurumları bünyesinde yer alan açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırılabilmekte olup 2024-2025 eğitim-

öğretim yılından itibaren Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı programlarına mahsus olmak üzere ikinci üniversite kapsamında yapılacak kayıt işlemlerine ilişkin olarak, Yükseköğretim Yürütme Kurulunun 5/6/2024 tarihli toplantısında 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2880 Sayılı Kanun'la değişik 7-h maddesi uyarınca, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılından itibaren yükseköğretim kurumları bünyesindeki Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı Açıköğretim programlarına sadece 35 yaş ve üzeri lisans programı mezunlarının ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırabilmelerine, diğer açıköğretim programlarında ise mevcut uygulamanın devam etmesine karar verildiği, söz konusu kararın 12/6/2024 tarihli ve ... sayılı yazı ile ilgili yükseköğretim kurumlarına bildirildiği

b. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) öğretmen ihtiyacı, öğretmen atamasındaki kadro sayıları, mezun sayıları dikkate alınarak öğretmenliğe kaynak olan söz konusu programlara ikinci üniversite kapsamında yaş sınırı getirildiği,

c. Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) YKS Kılavuzlarında yer alan Ankara, İstanbul, Anadolu ve Atatürk Üniversitesi bünyesindeki açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt işlemlerinde herhangi bir açık öğretim programının kapatılmadığı, sadece Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt için 35 yaş sınırı getirildiği, anılan programlara herhangi bir lisans programından mezunların kayıt yaptırabileceği ifade edilmiştir.

4. Muhataptan alınan görüş başvurana iletilmiş ve konuya ilişkin yazılı görüşü talep edilmiştir. Görüş talep yazısı 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca usulüne uygun olarak 16/10/2024 tarihinde başvurana tebliğ edilmiş ise de başvuran yasal süre içerisinde yazılı görüşünü sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

7. Anayasa'nın "*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*" başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz."

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca doğrudan ayrımcılık, "bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuktan tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını

bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi" ifade etmektedir.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

10. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.

(2) Eşit muamele ilkesine uyulması veya ayrımcılığın önlenmesi amacıyla idari ya da adli süreçleri başlatan yahut bu süreçlere katılan kişiler ile bunların temsilcilerinin, bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muameleler de ayrımcılık teşkil eder."

11. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar."

12. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

"Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; *"İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir."* Başvuru dilekçesi ve eklerinde, başvuranın Kurumumuza başvuruyapmadan önce muhatap Kuruma CİMER yoluyla başvuru yaparak ilgili uygulamanın ayrımcılık yasağına aykırı olduğunu ve Kurumumuza başvuru yapacağını belirttiği ancak muhatabın başvurana olumlu bir yanıt vermediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

15. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan hakları hukukunun temel normları arasında yer almakta olup hem uluslararası sözleşmelerde hem de ulusal mevzuatımızda güçlü bir şekilde teminat altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin (İHEB) 2'nci maddesine göre *"Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir."*

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "Ayrımcılık Yasağı" başlıklı 14'üncü maddesine göre *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizinsatılmalıdır."*

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında ayrımcılık, objektif ve makul bir gerekçeye dayanmaksızın, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48). AİHM'e göre farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle, farklı muamele meşru bir amaç taşıyor veya kullanılan araçlarla bu amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamıyorsa ayrımcılık teşkil eder. (AİHM, Fabris/Fransa, B. No: 16574/10, 7/2/2013, para. 56). AİHM, taraf devletlerin benzer durum teşkil eden farklılıkların farklı bir muamele gerektirip gerektirmediğinin ve ne ölçüde gerektirdiğinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu takdir yetkisinin kapsamı ise olayın koşullarına, konusuna ve arka planına göre değişiklik göstermektedir (AİHM, Stummer/Avusturya, B. No: 37452/02, 7/7/2011, para. 88).

18. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi, Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler,

Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir. Kuşkusuz benzer durumlara farklı muamelenin haklı bir temelini bulunup bulunmadığının veya farklılığın ne dereceye kadar haklı görülebileceği değerlendirilmesinde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kapsamı somut olayın özelliklerine ve hususiyetle farklı bir şekilde yararlandırılan hakkın niteliğine göre değişebilecektir (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58-59).

19. Başvuru dilekçesinde başvuran; İstanbul Üniversitesi sınavsız ikinci üniversite programı kapsamında çocuk gelişimi lisans bölümüne başvuru yapmak istediğini, YÖK Başkanlığının 5/6/2024 tarihli toplantısında alınan karar gereğince yalnızca 35 yaş ve üzeri kişilerin bu bölüme başvuru yapabileceğini öğrendiğini, CİMER üzerinden söz konusu kararın örneğini Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde talep ettiğini ve tarafına 9/9/2024 tarihinde cevap verildiğini, bunun üzerine yine CİMER üzerinden söz konusu kararın 6701 sayılı Kanun'a aykırı olduğu ve düzeltilmesi gerektiğine dair başvuru yaptığını ancak YÖK tarafından verilen cevabın ret veya kabul içermediğini, YÖK'ün yaş temelinde ayrımcılık yaptığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

20. Eğitim hakkı, Anayasa tarafından güvence altına alınmış temel bir haktır. Bu bağlamda eğitim yalnızca kişilere doğrudan fayda sağlayan bir kamu hizmeti değil, aynı zamanda geniş sosyal fonksiyonları olan bir hizmettir. Demokratik bir toplumda, insan haklarının güçlenmesi ve sürdürülmesi açısından eğitim hakkının vazgeçilmez bir katkı sağladığı açıktır (AYM, Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri, B. No: 2013/583, 10/12/2014, para. 66). AYM kararlarında eğitim hakkının kamu ve özel eğitim kurumlarında ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğrenim seviyelerini kapsadığı (AYM, Hikmet Balabanoğlu, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, para. 28) vurgulanmıştır. Bu kapsamda başvuranın yükseköğrenim hizmetinden faydalanma talebi içeren başvurusunun da eğitim hakkı bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

21. AYM'ye göre kamu hizmetinde eşit davranış ve eşit yararlanma temel ilkedir (AYM, 1987/3 E. 1987/13 K. 22/5/1987). Danıştay'a göre, idare hukuku alanında eşitlik ilkesi, kamu hizmeti kavramı ile birlikte aktarılmaktadır. Buna göre eşitlik, kamu hizmetinin genel ilkelerinden biridir. Bu çerçevede idare, kamu hizmetini dilediğine sunmakta özgür olmadığı gibi, eşit durumda bulunanlara eşit, farklı konumda bulunanlara da farklı biçimde sunmak zorundadır. Ayrıca kamu hizmetinin tarafsızlığı ilkesi, ayrımcılık yapmama yükümlülüğünü de içinde barındırmaktadır (Danıştay 10. D, 1996/993 E. 1999/3627 K. 23/6/1999).

22. Yukarıda zikredildiği üzere, nesnel ve makul bir gerekçeye dayandırılmayan, yani meşru bir amaca hizmet etmeyen veya seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık bağı bulunmayan farklı muameleler ayrımcı nitelikte kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, muamelelerin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanmaması ya da amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmaması halinde ayrımcılık yasağının ihlali söz konusu olacaktır (TİHEK, B. No: 2023/1546, 8/5/2024, para. 32). Mevcut olayda 35 yaşından küçük kişilerin sınavsız ikinci üniversite imkânı kapsamında farklı muameleyle tabi tutulmasının haklı ve meşru bir gerekçeye dayanıp dayanmadığı ve amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasındaki orantılılığın değerlendirilmesi gerekmekte olup bunun için muhatap Kurumun yazılı görüşünde sunduğu gerekçelerin mevzuat ve ayrımcılık karşıtı hukuk ile birlikte dikkate alınması gerekmektedir.

23. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun “Ana İlkeler” başlıklı 5’inci maddesi uyarınca “Yükseköğretim, aşağıdaki "Ana ilkeler" doğrultusunda planlanır, programlanır ve düzenlenir: (...) e) Yükseköğretimde imkan ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınır. (...) h) Yükseköğretim kurumlarının geliştirilmesi, verimlerinin artırılması, genişletilmesi ve bütün yurda yaygınlaştırılması amacına yönelik olarak yenilerinin açılması, öğretim elemanlarının yurt içinde ve dışında yetiştirilmeleri ve görevlendirilmeleri, üretim - insangücü - eğitim unsurları arasında dengenin sağlanması, yükseköğretime ayrılan kaynakların ve ihtisas gücünün dağılımı, milli eğitim politikası ve kalkınma planları ilke ve hedefleri doğrultusunda ülke, çevre ve uygulama alanı ihtiyaçlarının karşılanması, örgün, yaygın, sürekli ve açık eğitim - öğretimi de kapsayacak şekilde planlanır ve gerçekleştirilir(...)”

24. Mezkûr Kanun’un “Yükseköğretim Kurulu’nun Görevleri” başlıklı 7’nci madde şöyledir: *“Yükseköğretim Kurulu’nun görevleri: (...) h) Üniversitelerin her eğitim - öğretim programına kabul edeceği öğrenci sayısı önerilerini inceleyerek kapasitelerini tespit etmek; insangücü planlaması, kurumların kapasiteleri ve öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortaöğretimdeki yönlendirme esaslarını da dikkate alarak öğrencilerin seçilmesi ve kabul edilmesi ile ilgili esasları tespit etmek, ı) Yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkan ve fırsat eşitliği sağlayacak önlemleri almak, (...)”* Aynı Kanun’un “Yükseköğretime Giriş ve Yerleştirme” başlıklı 45’inci maddesi uyarınca Yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemleri, YÖK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılır.

25. Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar’ın “Öğrenci Kabulü” başlıklı 8’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca “Uzaktan öğretim yapılmasına karar verilen ön lisans, lisans ve yüksek lisans programlarına, yükseköğretim kurumlarına öğrenci yerleştirmeye ilişkin genel esaslara göre öğrenci kabul edilir.”

26. Somut olayda başvuranın kayıt yaptırmak istediği İstanbul Üniversitesi “Çocuk Gelişimi” programının bir açıköğretim bölümü olduğu ve uzaktan öğretime dayalı eğitim verildiği, bölüme öğrenci kabulüne ilişkin olarak Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde Yükseköğretim Kanunu’ndaki yükseköğretim kurumlarına öğrenci yerleştirmeye ilişkin genel esaslara atıf yapıldığı, bu konuda yetkinin ise YÖK’e ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda YÖK, takdir yetkisini haiz olmakla birlikte bu takdir yetkisi sınırsız olmayıp tesis edilen işlemin ayrımcılık yasağını ihlal etmemesi yani meşru bir amacının bulunup bulunmadığı ve orantılı olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

27. Muhatap, başvuranın kendisine yaş nedeniyle farklı muamele edildiği iddialarına yönelik olarak; 10/5/2012 tarihli YÖK kararı uyarınca, yükseköğretim kurumları bünyesinde yer alan açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırılabilirdiğini, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılından itibaren yükseköğretim kurumları bünyesindeki Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı Açıköğretim programlarına sadece 35 yaş ve üzeri lisans programı mezunlarının ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırabilmelerine, diğer açıköğretim programlarında ise mevcut uygulamanın devam etmesine karar verildiğini, söz konusu kararın 12/6/2024 tarihli ve ... sayılı yazı ile ilgili yükseköğretim kurumlarına bildirildiğini, MEB’in öğretmen ihtiyacı, öğretmen atamasındaki kadro sayıları, mezun sayıları dikkate alınarak öğretmenliğe kaynak olan

söz konusu programlara ikinci üniversite kapsamında yaş sınırı getirildiğini, YKS Kılavuzlarında yer alan Ankara, İstanbul, Anadolu ve Atatürk Üniversitesi bünyesindeki açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt işlemlerinde herhangi bir açık öğretim programının kapatılmadığını, sadece Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt için 35 yaş sınırı getirildiğini belirtmiştir. İlgili yazıda "10/05/2012 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul kararı uyarınca, yükseköğretim kurumları bünyesinde yer alan açık öğretim programlarına ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırılabilen olup 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı programlarına mahsus olmak üzere ikinci üniversite kapsamında yapılacak kayıt işlemlerine ilişkin olarak, Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun 05.06.2024 tarihli toplantısında, 2547 Sayılı Kanun'un 2880 Sayılı Kanun'la değişik 7-h maddesi uyarınca, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılından itibaren yükseköğretim kurumlarımız bünyesindeki Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı Açıköğretim programlarına sadece 35 yaş ve üzeri lisans programı mezunlarının ikinci üniversite kapsamında kayıt yaptırabilmelerine, diğer açıköğretim programlarında ise mevcut uygulamanın devam etmesine karar verilmiştir." ifadelerine yer verilmiştir.

28. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları'na göre Çocuk Gelişimi Bölümünden mezun olan bir kişinin Okul Öncesi Eğitimi dersi verebileceği, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olan bir kişinin Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Drama başta olmak üzere pek çok ders okutabileceği, Tarih Bölümünden mezun olan bir kişinin Tarih, Demokrasi ve İnsan Hakları, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük başta olmak üzere pek çok ders verebileceği, Felsefe (En az 16 kredi Sosyoloji, 16 kredi Psikoloji aldığını belgelendirenler) ve Sosyoloji (En az 16 kredi Felsefe, 16 kredi Psikoloji, 8 kredi Mantık aldığını belgelendirenler) Bölümünden mezun olanların Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji, Mantık başta olmak üzere pek çok ders verebileceği fakat öncesinde tüm bu bölümlerden mezun olan kişilerin Bakanlık ve YÖK iş birliği ile açılan / açılacak olan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans Programını ya da Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programını başarı ile tamamlaması veya lisans eğitimi sırasında pedagojik formasyon eğitimini kapsayan dersleri alması ve diplomalarının arka yüzünde "Pedagojik formasyon eğitimini tamamlamıştır." ifadesinin bulunması gerektiği görülmektedir (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_04/11111155_9_cizelgeveesaslar.pdf). Nitekim MEB 2024 Yılı Faaliyet Raporu'nda yer alan "Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfının 2024 Yılı Atama ve Yer Değişikliği Analizi" başlıklı 7 No'lu Tablo incelendiğinde İlk Atama türünde Sözleşmeli Öğretmen Atamasına ilişkin müracaat sayısının 46.483, atanan sayısının ise 19.968 olduğu yani karşılama oranının %42,96'da kaldığı görülmektedir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2024 Yılı İdare Faaliyet Raporu, Ankara, 2025, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_03/07145320_148.pdf#page=31&zoom=100, 0,0, s. 23).

29. YÖK tarafından yayınlanan istatistiklere göre 2024-2025 eğitim öğretim yılı itibarı ile Türkiye'de halihazırda 95 Eğitim Fakültesi bulunduğu, bunlara yeni kayıt yaptırmış 33.937, mevcut okuyan 180.925 öğrencinin olduğu, Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı gibi bölümleri bünyesinde

bulunduran Fen-Edebiyat Fakültesi sayısının ise 88 olduğu ve 165.440 öğrencinin bu bölümlerde eğitime devam ettiği (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, E.T. 22/5/2025), söz konusu mevzuat düzenlemeleri ve açıklamalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde atama bekleyen öğretmen mezun sayısının öğretmen ihtiyacı ve atama kadro sayısından fazla olduğu, halihazırda 180 binden fazla eğitim fakültesi öğrencisinin bulunduğu, Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı gibi mezun olunması durumunda pedagojik formasyon da alınarak öğretmenlik yapabilme imkânı veren bölümlere yerleştirilecek genç öğrencilerin atama bekleyen öğretmen ve işsiz sayısında artışa yol açacağı, bu sebeple muhatabın 35 yaş sınırı koyarak bu artışın önüne geçmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu gerekçenin meşru bir amaç olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Orantılılık yönünden yapılacak değerlendirmede ise 35 yaşından küçük kişilerin ilgili bölümler dışındaki bölümlere kayıt yapmasında herhangi bir engel bulunmadığı, aynı şekilde sınava girip başarılı olunması halinde ilgili bölümlerin lisans bölümlerine yerleşebilmeleri de yine mümkün bulunmaktadır. İşbu sebeple muhatabın işleminde başvuranın eğitim hakkı bakımından orantılılık ilkesinin ihlal edilmediği anlaşılmaktadır.

30. Sonuç olarak yukarıda yer alan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde, muhatap tarafından sınavsız ikinci üniversite kapsamında Çocuk Gelişimi, Felsefe, Sosyoloji, Tarih ve Türk Dili Edebiyatı bölümlerine kayıt yaptırılmasında yaş sınırı belirlenmesinde meşru bir amaç gözetildiği ve hedeflenen amaç ile uygulanan araç arasında orantılılık sağlandığı gerekçesiyle 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında başvuru konusu olayda yaş temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

25/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ

Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)